

Vladimír Hulpach

BÁJE A POVĚSTI

Jižní Čechy

Z ČECH A MORAVY

BÁJE A POVĚSTI
Z ČECH A MORAVY
JIŽNÍ ČECHY

Vladimír Hulpach

Nakladatelství Libri
Praha 2007

© Vladimír Hulpach, 2007

© Libri 2007

ISBN 978-80-7277-317-6

OBSAH

Z DOBY NEJSTARŠÍ A STŘEDNÍ

Kdo přišel první, aneb učinil to Hospodin špatně? (Krkonoše, Šumava)	10
Něco málo o Zvíkově (Písecko)	11
O prvním zlatu a perlách (Písecko)	12
Jak to bylo v Kájově se svatým Wolfgangem (Českokrumlovsko)	14
O šumavském Bláníku (Prachaticko)	15
O Vítkově kameni i o dělení Růží (Českokrumlovsko)	16
Lapkové a loupežníci (Českokrumlovsko, Jindřichohradecko, Tábořsko)	18
K Budějicům cesta... (Českobudějovicko)	21
Zlatá nebo Trnová Koruna? (Českokrumlovsko)	22
Zrada na zradu čili o Závišovi z Falkenštejna (Českobudějovicko)	24
Jak kapři zachránili panovníka a třem bratřím panství získali (Tábořsko)	27
Proč bechyňský purkrabí Dobeš neprosadil Habsburka na český trůn (Tábořsko)	29
O válce Růží (Jindřichohradecko)	31
O kamenné žábě i o zlodějích (Českobudějovicko)	33
O dobytí hradu Příběnice (Tábořsko)	35
Od Žižkova dubu k Noční stráži (Českobudějovicko, Tábořsko)	37
Předojemné vyprávění o Bílé paní Perchtě (Českokrumlovsko, Jindřichohradecko)	39
O Lopatě a Huse (Plzeňsko, Prachaticko)	44
Kterak proslul v jižních Čechách pan Půta (Strakonicko)	46
O katech a Katovicích (Strakonicko)	48

Z DOBY NOVÉ

Když ještě strakonické dudy pískaly všude (Strakonicko)	52

O lhenickém znaku (Prachaticko)	56
Đábel nebo rychtář? (Písecko)	57
O novohradských strašidlech (Českobudějovicko)	60
Kdy mají pekelníci svátky? (Pelhřimovsko)	61
O dvou poddaných páně Viléma i o něm samém (Českokrumlovsko, Jindřichohradecko)	63
O paní Perchtě ještě jednou, ale hlavně o Petru Vokovi (Jindřichohradecko)	66
Krčínovské vyprávěnky (Českobudějovicko, Jindřichohradecko, Sedlčansko)	69
A ještě o čertech (Jindřichohradecko, Českokrumlovsko)	74
Mrtvá voda (Prachaticko)	77
Dal Jakub Kubata vskutku hlavu za Blata? (Českobudějovicko)	81
Pecen od hastrmanice (Českokrumlovsko)	83
Jak malý ptáček vyhnal morové hosty z Přídolí (Českokrumlovsko)	85
Pomsta račího krále (Písecko)	87
Kterak se stala z Kábovy Lhoty Lhota Červená (Jindřichohradecko)	89
Orlík (Písecko)	90
O divoké honbě, jindřichohradecké Trucovně i o záletných paničkách (Jindřichohradecko)	92
O císaři Josefovi (Slánsko, Pardubicko, Tábořsko)	94
Co se fořtová o hastrmanu Vinckovi nedověděla (Jindřichohradecko)	96
Jak strašidlo kejchadlo poštmistra vylekalo (Písecko)	100
Švec nebo kouzelník? (Jindřichohradecko)	102
Pacholiště, pacholiště, sprav mi tohle lopatiště! (Jindřichohradecko, Prachaticko)	104
Ještě pár kocourkovských (Strakonicko)	107
Jak to bylo s umrlčími prkny (Prachaticko, Klatovsko)	108
O strašlivé kocouří hrůze (Tábořsko)	111
Podivný vandrovník, Skleněný a nevěřící skláři (Strakonicko)	113
Šel jeden do Pekla, čert ho tam nes... (Strakonicko)	115
Čertova věž (Tábořsko, Jindřichohradecko)	116
Kde nebylo o můry nikdy nouze (Prachaticko)	118
Boubínský čaroděj (Prachaticko)	120
Kostlivec a kostelník (Písecko)	123

Jak se pálily milíře, ale hlavně o divousech (Jindřichohradecko)	126
O podivném obraze v Blatné i jak to tam vlastně bylo s templáři (Strakonicko)	128
O grázlovi (Jindřichohradecko)	130
Slovníček méně obvyklých výrazů	133
Literatura	135

Z doby nejstarší a střední

Krásu pohledu na celý ten kraj se zasněnými vesničkami v náruči lesů, luk, březových hájků, oživený proudnými řekami či tolika oky rybníků s odrazem vysokého nebe, které jako by odjakživa chránil prstenec šumavských kopců – to jsou naše jižní Čechy.

Ale nejen to; města, hrady, zámky, co je krásily už od svého vzniku, měly vždy co říci k dějinám celé země, neboť právě tady můžeme hovořit o díle skutku znamenitých osobností, ať již náležely k panskému rodu, anebo mezi prosté a moudré venkovany, stejně jako o kolébce hnutí, které se pro nás zapsalo písmem nejtrvalejším – o kolébce husitství.

Bylo by to však přece jen stále málo, kdyby už od těch nejstarších bájných dob neoživila a nezpřítomnila celkovou paměť kraje také místní pověst, putující z pokolení na pokolení až do našich dnů...

Kdo přišel první, aneb učinil to Hospodin špatně?

Už starořecké báje a mýty hovoří při vzniku světa o obřích Titánech a Titánkách, o Gigantech, kteří vzešli ze spojení Země a Tartaru, o divokých kruhookých Kyklópech, budovatelích obrovských staveb. Už ve starozákonní Knize Samuelově se mluví o Goliášovi, jenž měřil plných šest loktů a dlaň!

Jaký tedy div, jestli se i naše báje zmiňuje o takových obrech. Podle ní se to stalo tenkrát, když už Čechy byly srdcem Evropy, jenže jako zem nevelká potřebovaly ochranu zvenčí proti jakémukoliv nebezpečí. To si také uvědomil sám Hospodin a poručil svým podřízeným obrům, ať kolem postaví prstenec hor a kopců, které je ochrání.

Tak se i stalo.

Na severu se zanedlouho tyčily hory nejvyšší – Krkonoše, které se táhly ještě dál na západ a na severovýchod; stejně jako vrchy kolem hranice jižní či západní. Pouze na východě šlo o nepřilíš vysokou vrchovinu. Přesto jsi všude našel průsmyky a brány, aby se sousedé z obou stran mohli navštěvovat. Z Čech pak obvykle býval výstup do kopců povlovný, na druhé straně naopak padaly jejich srázy často příkře do roviny.

I když nešlo pokaždé o činnost obrů, neboť do hlubin ukládali cenné kovy také všelijací skřítkové, po skončení namáhavé dřiny Hospodin všechny kolohnáty ze svých služeb zase propustil; jenom prý Krakonoše tu na jeho žádost ponechal, poněvadž se mu u nás velice zalíbilo.

Zatímco ovšem domácí lidé Pánaboha za jeho čin chválili, ti na druhé straně hranic brblali.

Tak třeba Bavoráci mu měli za zlé, že se k nám nemohou přes Šumavu dostat, a navíc jim v tom brání Chodové, kteří zde hlídají. Měli Hospodinu za zlé i to, že se do Čech nemohou dostat ani po nějaké řece. To prý Sasíci na severu jsou na tom přece jen lépe, když k nim přitéká široké Labe... Na přetřes přicházelo v těch dávných dobách i to, proč zrovna Čechy musí vypadat pěkně jako zahrádka a další a další věci, které si různí závistivci vymyslili.

Až si někdo může nakonec položit otázku, jestli to přece jen Hospodin nezařídil s těmi obřisky špatně...

Něco málo o Zvíkově

Říkalo se mu odedávna král českých hradů a podle pověsti jeho černou věž Markomanku už postavili germánští předchůdci Čechů. Podle jiné pověsti byl ovšem Zvíkov vybudován z kamene pro pohanského knížete Nezamysla, a když se kníže kameníka zeptal, co to bude stát, dostal tuhle odpověď:

„Milosti, o téhle stavbě *zví* Váš *kov* dobře, žádný strach,“ čímž samozřejmě myslel kov jeho peněz, ale také, aniž si to uvědomoval, dal vlastně hradu název. Marně bychom však hledali skutečný záznam o jeho založení; víme jen, že stejně jako Hluboká to bylo sídlo královské, které vzniklo (zřejmě po původní tvrzi) asi v polovině 13. věku.

Co se jiných pověstí týče, teprve po delším hledání najdeme jednu, a pravděpodobně i jedinou, zajímavější než ty obvyklé o pokladech, které se smrtelníkům odkrývají na Květnou neděli, anebo o podzemní chodbě, vedoucí až k soutoku Vltavy s Otavou.

Nicméně ani pověst, kterou tu chceme připomenout, není příliš originální; podobné vyprávění známe o hradu Přimdě na Tachovsku i o Andělské hoře na Karlovarsku.

Přimdu prý totiž nechal vybudovat v neprostupných lesích mladý hrabě Albrecht z Oldenburka, poněvadž sem uprchl přes hranice s dcerou německého císaře Jindřicha v 9. století, když otec nepřál jejich lásce. Po pěti letech ovšem císař uprchlíky při lovu našel, vytáhl sem pak s vojskem, aby Přimdu dobyl, ale na poslední chvíli se s milenci přece jen usmířil.

Pověst o Andělské hoře dokonce připomene rytíře Tristrama z družiny krále Artuše. Také jeho dcera Albína až sem na Karlovarsko uprchla se svým milencem Richardem, zvaným Medvědí dráp, a to dokonce přes moře z Británie! Také Tristram ovšem zvěděl, kde jsou. A s vojskem začal jejich hrad na Andělské hoře obléhat.

Jak ovšem smutně vyznívá celková báje o Tristramovi samém, tak ani tohle dobře nedopadlo. Rytíř Richard chtěl totiž zachránit před rozezleným otcem alespoň svou milou, i nalil si do poháru s vínem jed. Když padl mrtvý na zem, odvezl otec Albínu na korábu domů a tam jí našel vhodnějšího ženicha. Jiná verze příběhu říká, že pohár s jedem vypila omylem sama Albína...

A co vypravuje báje o Zvíkově?

Ta hovoří dokonce o dceři Praotce Čecha. Dejme tomu, že se jmenovala Háta po staročesku a že si rovněž zamilovala jakéhosi mládence z otcovy

družiny. Ani tentokrát však otec jejich lásce nepřál, poněvadž měl s dceruškou jako květ docela jiné úmysly. Uprchli tedy ti dva z otcova hradiště u dnešní Roudnice a vydali se přes hory a doly na jih, jen aby byli od rozezleného tatíka co nejdál.

I tady tím směrem rostlo hodně lesů, človíčka jsi nepotkal, takže když se konečně dostali k soutoku dvou řek, rozhodli se, že právě zde zůstanou. Vystavěli si jakousi chatrč na vysokém ostrohu a začali zde žít i hospodařit. V obou řekách bylo prý tenkrát tolik ryb, že se lososi při svém tahu ani do jejich koryt nevešli, v lese zase nemálo lovné zvěře či ptactva, takže ani o potravu neměli žádnou nouzi.

Po nějakém čase se jim narodily i dvě děti, kterým po večerech u ohně pak vyprávěli kromě jiného také o jejich dědovi, praotci celého kmene Čechů, i o tom, jak přišel se svým kmenem do naší země a kde všude se kmen usadil.

Tou dobou už ovšem i další lidé z Čechovy družiny začali rozšiřovat svoje území a netrvalo dlouho, když se jednoho dne s několika z nich objevil sám Praotec.

Tehdy však zastihl u chatrče jenom svá dvě vnoučata, poněvadž otec byl na lovu a Háta sbírala nedaleko lesní plody. Jenže teprve když začal s dětmi hovořit a ony mu vyprávěly vše, co slyšely od rodičů, přišel na to, že to jsou děti jeho oplakané Háty.

Dávno už také zapomněl na svou zlobu. A tak se rád smířil jak s dcerou, tak i s jejím mužem, jakmile se vrátili domů. I když ale chtěl, ať s ním opět odejdou k Řípu, zavrtěla Háta hlavou a řekla mu:

„Už jsme si tady zvykli, otče; nepůjdeme proto zpátky, ale budeme vždy rádi, navštívíš-li nás při svých cestách...“

A při tom také zůstalo. Ze *zvyku*, že už tu celá rodina tak dlouho pobývala, pojmenovali proto místo *Zvykovem*, z čehož prý vznikl ještě později *Zvíkov*...

O prvním zlatu a perlách

Stojíte-li za měsíčního svitu na břehu u soutoku Blanice s Otavou za Putím, docela snadno ještě dnes pochopíte, proč kdysi šlo o řeky zlatonosné i perlorodé.

Rychlý proud Blanice jako by do široka rozléval svůj stříbrný třpyt po obou březích, jako by hřebínky vln zvonily odedávna přesýpanými perla-

mi. Pomalejší Otava, široká i tichá v ústraní stínu vysokých vrb a olší, možná už jenom vzpomíná na svoje dávné časy, kdy i její břehy plné zlatých trpytek lákaly svým bohatstvím. Ale přece jenom tam, kam pronikne pod hladinu zvědavý měsíční paprsek, alespoň tušíte tu bývalou nádheru zlatých zrněk, které už od raného středověku, ba ještě dřív nenechávaly Jihočechy či různé přivandrovalce na pokoji. Už totiž v oné době, o které hovořili dávní báječní starci, tedy v době moudrého Kroka, Hledova syna, se přihodilo toto.

Když Krok, jeho rodina i čeled' se na radu svých vладыků přestěhovali na nový hrad Budeč, povolal stařešina už jako mocný pán i skutečný kníže mnohé služebníky a zpytáky, aby jim řekl:

„Půjdete odtud na všechny čtyři strany světa, ohledáte řeky i potoky, hory i doly, stejně jako vše ostatní. Nevrátíte se však dřív než po třech dnech a třeba ještě později, bude-li si to žádat vaše zpráva na březové kůře, kterou pro mne tak připravíte...“

I vydali se Krokovi lidé na ten pokyn z Budče všichni, kdož chtěli. Někteří na koni, jiní pěšmo.

Po návratu z cesty v roce 685 předstoupili před Kroka synové vладыky Rohslava Jícha a Domoslav, z kožených míšků mu nasypali plné dlaně zrnitého zlata a řekli:

„Kníže a pane náš, nejen radou tvou, nýbrž i radou tvé věštné ženy Bořeny jsme se řídili při své pouti na jih. Právě ona nám doporučila, abychom se drželi říčních toků. Takže jsme překročili tok vltavský, nejsilnější, a vydali se dál po přítoku z jeho levé strany. A hle – čím dál, tím víc se trpytila v lučinách mezi pískem zlatá zrnka. Ta ti přinášíme, avšak není to vše. Poněvadž jich tam bylo dost a dost, přetavili jsme je i do hroudy...“

Po těch slovech podal Jícha jako starší syn Krokovi zlatou hroudu zvící pěsti. Kníže si ji dlouho prohlížel, oběma mládencům upřímně poděkoval a hned ukazoval zlato všem rádcům a vладыkům, kteří byli tou dobou na Budči přítomni.

Tak se prý našel na Otavě i Blanici ten nejcennější kov a brzy nato sem přišli i lidé, aby tu zlato rýžovali. A třebaže nešlo o nějakou horečku, našli se mnozí, kteří raději přestali obdělávat svá políčka a brzy nato podle pověsti založili prý roku 760 i město Písek.

Celý zlatý poklad je však také ukryt v nedalekém vrchu Jarníku, jenomže ho hlídají zlí trpaslíci, a tak ho raději nehledejte...

Abychom však ještě nezapomněli. Brzy po nálezu zlata se na Otavě a Bla-

nici našly i perly, které přilákaly kupce až z dalekých Benátek, aby tak město Písek už od svého vzniku začalo bohatnout. Proto také se stalo hlavním městem tehdejšího prácheňského kraje...

Jak to bylo v Kájově se svatým Wolfgangem

Na nejednom místě v Čechách zanechal své stopy řezenský biskup svatý Wolfgang (často psáno i česky Volfgang), který se zasloužil i o to, že v Praze mohlo léta Páně 973 vzniknout samostatné biskupství.

Tehdy také, když se Wolfgang vracel z vysvěcení prvního našeho biskupa Dětmara do Němec, začal se na jeho popud stavět na vrchu Žďáru u Chudenic kostel zvaný Bolfánek. Jindy zase založil mariánský klášter v Kladrubech na Tachovsku, ale stejně tak ho milovali lidé v celém Bavorsku, kde se stal nakonec uctívaným patronem země. Nejinak si jej vážili a ctili obyvatelé celých jihozápadních Čech a zvláště pak Šumavy.

Celých dvaadvacet let se totiž choval podle svého církevního slibu jako následník svatých apoštolů; postavil mnoho špitálů a staral se o chudinu, zatímco sám žil velmi odříkavě a skromně. Na druhé straně přísně dohlížel na kněžskou i mnišskou kázeň a na vzdělání duchovenstva. Byl proto považován za svatého už během života a některá z míst, kde se třeba jenom zastavil, se pak stávala cílem poutí mnoha věřících.

Takový osud potkal i kámen s jeho stopami v lese nedaleko Kájova u Českých Budějovic. Celoročně, ale hlavně 31. října sem táhla procesí věřících – neboť právě toho dne léta Páně 994 šlechtitý řeholník zemřel.

Plynula potom léta, desetiletí, ba staletí, až z poutnických darů vznikla v Kájově nejprve mariánská kaple a potom i kostel. Jenže co se nestalo.

Nikdo už neví, zda ho zapálili loupežníci či jiní nepřátelé, jenom se vypravuje, že když už byl Kájov v plamenech, přikutálela se do kostela hlava jakéhosi kněze, jemuž ti hrdlořezové ukrátili život. A ta hlava stále prosila a vzdychala, jako by celé neštěstí sama způsobila:

„Chci se vyzpovídat, chci se vyzpovídat...”

Až prý jakýsi student bohosloví, který se zde nachomýtl, hledaje památku na svatého Wolfganga, se za mrtvého pomodlil a pomohl mu k věčnému pokoji a smíru.

Není to však konec příběhu. Jen poznenáhla se Kájov z požáru vzpamatoval, a stejně tak začal vznikat nový a větší kostel pod dohledem zlatoko-

runských klášterníků, jimž obec tenkrát patřila. Jenomže co se za den postavilo, to během noci kdosi zboural.

A tak to šlo napořád; třebaže vesničané i mniši hlídali stavbu jako oko v hlavě, náhle se po půlnoci ozvalo rachocení, hřmot padajících kamenů i cihel, zakouřilo se a druhého dne se muselo stavět znovu. Nakonec bylo možné jen jedno jediné vysvětlení – to sám ďábel si usmyslil, že stavbu nového kostela překazí!

Právě tehdy se v Kájově znovu objevil onen bývalý student bohosloví, jenž tu před časem hledal památky na svatého Wolfganga. A sotva mu vesničané pověděli, co se každou noc u nich děje, chvílku přemýšlel, než řekl:

„Zdá se mi to prosté – kostel by měl stát tam, kde rarách nebude mít takovou moc a stavbu nepřekazí...“

Po těch slovech pak mládenec, nyní už vysvěcený na kněze, sám ukázal nové místo pro stavbu: přímo u kamene se stopou svatého Wolfganga!

A tentokrát se během noci už nepříhodilo pranic a Kájovští bez nesnáží kostel dostavěli, aby se stal snad nejkrásnějším gotickým svatostánkem v celých jižních Čechách. A dodnes také nepřestali být vděční tomu dávnému světci, o němž se jinde u nás ví málokde...

O šumavském Blaníku

Všelijaká proroctví, báje či pověsti zkrášlovaly od nepaměti vrch Boubín i jeho prales a jedno z těch proroctví, které navazuje na věštbu Sibylinu, říká:

„Až se rozhoří boje na celém světě a proniknou i k nám žlutá vojska, poplení města, zničí úrodu a pobijí mnoho lidu, nebude nikde jinde bezpečno než právě na vrchu Boubína. Jenom tady najdou bezpečí české matky se svými dětmi, i když tou dobou nepřítel rozvrátí i Prahu a bude stále vítězit v bitvách s českými vojsky.“

Pouze zbytky obránců se posléze také dostanou až k úpatí Boubína, kde jim konečně Hospodin sešle pomoc, tolikrát žádanou v modlitbách, vojsko vedené svatým Václavem na bělouši, které za hromů a blesků vyrazí z hory, aby roznese nepřátele na kopytech svých koní. Tehdy také se vltavská voda zbarví dokrvava, až její proud zesílí natolik, že vynese na břeh obrovitý balvan.

Bude to prý Kámen Smíření, pod nímž se sejdou tři nejmocnější vladaři světa, aby konečně nastolili na Zemi věčný, tak dlouho očekávaný mír.

Teprve potom vojsko svatého Václava zmizí stejně tajemně, jako se objevilo. Snad v hoře Boubínu, možná kdesi daleko, předaleko, kdesi za bájným obzorem, aby se už nikdy nevrátilo...”

O Vítkově kamení i o dělení Růží

Dnes už sotva můžeme přijít na to, kdy přesně a proč vlastně se Vítek, zakladatel urozeného rodu pánů z Růže, vydal ze své prčické tvrže s několika svými many k jihu naší země. Pravda, Vítek vsutku žil a byl dokonce královským jídlonošem neboli truksasem u dvora Vladislava II. v letech 1169–1177. Nakonec se ovšem znepřátelil s následujícím panovníkem Soběslavem II., nazývaným selským knížetem, spojil se s jeho nepřítelem Bedřichem, aby jej posléze Soběslav při přepadení u Loděnického potoka zajal.

Nicméně měl prý Vítek veliké štěstí, když mu vítězové neuřízli nos, jakž učinili zajatým Němcům!

Tolik tedy Vítkův příběh z 12. věku podle dějin, když z nepřátelství s panovníkem odchází se svou nevelkou družinou do jižních Čech. Je to příběh více podobný skutečnosti než pověsti a musel se stát do roku 1194, kdy je doloženo, že Vítek umírá.

Nicméně také pověst, či spíše ještě báje o tom si přišla na své.

Podle ní žil tenhle praotec Vítkovců už během vlády pohanského knížete Vojena, tedy třetího panovníka po Přemyslu Oráči, jednoho z těch, o kterých se mlčí, neboť, jak tvrdí kronikář Kosmas: „jednak, že jsouce oddáni břichu a spaní, nevzdělání a neučení podobali se dobytku, jednak že nebylo toho času, kdo by perem zachoval paměti jejich skutky...”

I tady však báje tvrdí, že se Vítek nepohodl s Vojenem, když ten se rozhodl tehdejší Prahu ochránit kromě kamenných hradeb příkopy, kam chtěl napustit vodu z Vltavy. A poněvadž byl prčický vладыka jakož i jiní proti tomu, neboť půda byla písčitá, raději prý odešel. Říká se také, že rozepře vyvrcholila na bitevním poli, kde byl Vítek na místě zvaném Vitoraz poražen. Nakonec ale Vojen prý stejně nechal ty příkopy suché...

Ať už tak, nebo onak, ať už si pověst pohrává se staletími a skutečností, kterak se jí zlíbí, jisté je, že Vítkovi muži se vydali se svým vладыkou na jih. Putovali prý krajem dlouho; když došli k Vltavě, drželi se jejího toku proti proudu, podle možnosti i potřeby přecházeli se svými koňmi z břehu na břeh, lovili lesní zvěř i ryby. Hlavně lososy, jichž tu v oněch dobách býva-

lo tolik, že se o ně ani nemuseli potýkat s medvědy, kteří na ně mívali rovněž velký záľusk.

Koryto řeky se před nimi stále zužovalo, lesy byly stále neprostupnější a nikde ani živáčka. Nakonec při levém břehu, kde spatřil sám Vítek na kopci jakousi mýtinu, se všichni zastavili k odpočinku a vladyka řekl:

„Tady si postavíme alespoň nějaké malé sídlo a teprve odtud budeme podnikat další výpravy...“

To se také stalo. Ono sídlo dostalo pak název Vítkův hrádek či Vítkův kámen. Těžko ale mohlo být z kamene, jak by název napovídal. Teprve o staletí později tu Vítkovci postavili čtyřhrannou kamennou věž, teprve časem se z hrádku stala jakási malá hraniční pevnost. Ale nepředbíme!

Jak pověst dál vypravuje, získávali Vítkovci v jižních Čechách další a další území, až se posléze stali nejmocnějším šlechtickým rodem u nás. Avšak ještě prý sám Vítek, když si zvolil do svého erbu nádhernou rudou růži, kterou právě u hrádku našel a utrhl, svolal sem všechny své mužské potomky, aby jim rozdělil a předal celé své rozsáhlé panství. Byl si totiž také vědom toho, jak už první, byť neznámý předek jeho rodu prorokoval, že „jeho Růže vzhůru pujde...“

Vítkových synů bylo pět, stejně jako okvětních lístků na oné růži. Kromě nejstaršího Jindřicha se všichni jmenovali po otci Vítek, tedy Vítek II., Vítek III. atakdál. Rodová pověst si je všechny pro rozlišení pojmenovala jinak. Podle ní také dostal nejstarší Jindřich panství jindřichohradecké a do znaku růži zlatou v modrém poli.

Druhému synu Vilémovi odkázal Vítek růži stříbrnou na červeném štítě včetně panství landštejnského a třeboňského.

Smil, jakožto třetí ze synů, obdržel Strážsko a Bystřicko, přičemž měl ve znaku modrou růži ve zlatém poli.

Rožmberské a krumlovské léno dostal prý Vítkův nejmilejší syn Vok a k němu růži červenou na bílém štítě.

Poslední z mužských potomků, nemanželský Sezima, pak dostal panství ústecké s růží černou.

Tolik tedy starobylá pověst. A třebaže se to právě takhle na Vítkově kameni sotva událo a celé místo už jenom mlčí, přece jen se s dělením Růží stále setkáváte. Například v třeboňském zámku na věru výmluvném obraze ze 16. věku.

I když už před více než sto lety si básník Adolf Heyduk nad zříceninou hrádku posteskl: